

29.3.2017

Dnro 1093/4/16

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Mikko Sarja

HYVÄN HALLINNON TOTEUTUMINEN TOHTORIKOULUTUSPAIKKOJEN TÄYTÖSSÄ

1

KANTELU

Kantelijat pyysivät eduskunnan oikeusasiamiehelle 11.3.2016 osoittamassaan kantelussa tutkimaan yliopiston tohtorikoulutuspaikkojen täyttömenettelyä. Kantelu koski hakuilmoituksessa mainittujen hakukriteereiden noudattamista valinnassa ja valintakriteereiden yhdenvertaista soveltamista hakijoihin, tietojen saamista oman hakemuksen pisteytyksestä ja tohtorinkoulutusohjelman työryhmään kuuluneiden professoreiden mahdollisesta esteellisyydestä.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Hakuilmoituksessa mainittujen kriteereiden noudattaminen valinnassa ja valintakriteereiden yhdenvertainen soveltaminen hakijoihin

3.1.1

Taustatietoja

Kantelun keskeinen sisältö

Kantelun mukaan tohtorikoulutusohjelman paikkoja täytettäessä ei ollut noudatettu yliopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelmassa linjattuja periaatteita. Ohjelmassa on määritelty yliopiston henkilöstön rekrytointia toteamalla muun muassa, että tehtävien täytössä määritellään etukäteen noudatettavat valintakriteerit, ne tuodaan esille hakuilmoituksessa ja hakijoista tehdään kirjallinen ansiovertailu, jossa vertailu tehdään suhteessa kyseisiin kriteereihin.

Edellä todetusta huolimatta valintakriteerinä oli käytetty väitöskirjatyon aloituksesta kulunutta aikaa, vaikkei sitä ollut mainittu hakuilmoituksessa.

Selvityksen keskeinen sisältö

Tiedekunnan selvityksen mukaan kyse on ollut työsopimuslain mukaisesta toiminnasta, jossa ei ole noudatettava hallintolakia. Työsuhteeseen ottamisessa ei myöskään tiedekunnan käsityksen mukaan ole kyse julkisen tehtävän hoitamisesta.

Edelleen selvityksessä todetaan, että yliopiston akateemisen rehtorin 22.8.2013 tekemän päätöksen mukaisesti tohtorikoulutuspaikat on tarkoitettu täysipäiväisen väitöskirjatutkimuksen tekemiseen tavoitteena tohtorintutkinnon suorittaminen neljässä vuodessa. Yliopiston

rekrytoinneissa toimitaan pääsääntöisesti niin, että tehtävän täytön hakukriteerit tuodaan esille hakukuulutuksessa siten kuin kantelussa viitatussa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelmassa todetaan.

Nyt esillä olevassa tapauksessa tohtoriohjelman johtoryhmä oli päättänyt pisteytyksen lisäksi kuitenkin ottaa huomioon myös väitöskirjatyöhön käytetyn ajan. Tätä on perusteltu sillä, että tohtorintutkinnon suorittamisen tavoiteaika on neljä vuotta ja nuoremman tutkijan työsuhteiden oli ollut tarkoitus alkaa 1.1.2016. Mikäli hakija olisi siihen mennessä käyttänyt jo neljä vuotta väitöskirjatyön tekemiseen, oli katsottu, ettei tällaista hakijaa ollut tarkoituksenmukaista esittää valittavaksi. Väitöskirjatyöhön käytetyn ajan arvio oli perustunut hakuasiakirjoihin.

Hakuilmoituksesta ilmeneviä tietoja

Puheena olevassa hakuilmoituksessa todetaan muun muassa seuraavaa:

”Nuoremman tutkijan tulee olla jatkokoulutuskelpoinen, soveltuvan ylemmän yliopistotutkinnon suorittanut.” --- ”Tohtorikoulutuspaikkaa voi hakea enimmillään neljäksi vuodeksi”. --- ”Valinnassa huomioidaan hakijan tutkimussuunnitelman laatu, sen innovatiivisuus ja toteuttamiskelpoisuus, tutkimuksen kytkeytyminen tutkimuksen suorituspaikan ja tohtoriohjelman tutkimusprofiiliin, aiemmat tutkimusnäytöt sekä hakijan motivoituneisuus tutkimustyöhön. Tehtävään valittavan henkilön tulee täyttää ko. tohtoriohjelman jatko-opiskelijavalinnan kriteerit.”

3.1.2

Oikeudellisen arvioinnin lähtökohdat

Yliopistolain 32 §:n 1 momentin mukaan yliopiston henkilöstön palvelussuhde on työsuhde. Kyse on siten nyt ollut työsopimuslain mukaisesta tehtävän täyttömenettelystä yliopistossa.

Työsopimuslaissa ei ole nimenomaista säännöstä tehtävien yleisestä julkisesta haettavaksi julistamisesta eikä tehtävän täyttömenettelystä. Työsopimuslain 2 luvun 6 § ei käsitykseni mukaan ole tällainen säännös. Tämän pykälän mukaan työnantajan on ilmoitettava vapautuvista työpaikoistaan yleisesti yrityksessä tai työpaikalla omaksutun käytännön mukaisesti varmistaakseen, että myös osa-aikaisilla ja määräaikaisilla työntekijöillä on samat mahdollisuudet hakeutua näihin työpaikkoihin kuin vakituisilla tai kokoaikaisilla työntekijöillä. Käyttäjyrityksen on vastaavia menettelyjä noudattaen ilmoitettava vapautuvista työpaikoistaan myös vuokraamilleen työntekijöille.

Edellä todetun johdosta asiaa on lähestyttävä muun normiston pohjalta. Tästä näkökulmasta totean seuraavan.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan 2 momentin mukaan lailla.

Hallintolain 2 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä. Saman pykälän 2 momentin mukaan lakia

sovelletaan valtion viranomaisissa, kunnallisissa viranomaisissa ja itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa sekä eduskunnan virastoissa ja tasavallan presidentin kansliassa. Tätä lakia sovelletaan 3 momentin mukaan valtion liikelaitoksissa, julkisoikeudellisissa yhdistyksissä sekä yksityisissä niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä.

Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hyvän hallinnon perusteita sovelletaan kaikessa viranomaistoiminnassa yleisesti. Sen sijaan hallintolaissa ei ole erikseen määritelty hallintoasian käsitettä.

Hallituksen esityksen perusteluissa käsitettä pyrittiin kuitenkin määrittelemään (ks. HE 72/2002 vp, s. 44–46) muun muassa toteamuksin, että hallintoasioita ovat vakiintuneen määritelmän mukaan kaikki sellaiset viranomaisen toimivaltaan kuuluvat asiat, jotka liittyvät jonkin hallinnollisen ratkaisun tekemiseen. Viranomaisen ratkaisu voi olla nimenomainen hallintopäätös, mutta myös esimerkiksi esitys, lausunnon antaminen tai suunnitelman hyväksyminen. Hallintoasia voi tulla vireille niin hakemuksesta kuin viranomaisen omasta aloitteesta. Hallintoasian rajoja määrittävänä yleisohjeena on hallituksen esityksen mukaan pidetty asian kuulumista hallinto-oikeudellisen muutoksenhakujärjestelmän piiriin. Näin ollen asiat, jotka eivät voi tulla käsiteltäviksi hallintotuomioistuimissa, eivät lähtökohdiltaan ole hallintoasioita (HE 72/2002 vp, s. 45–46).

Eduskunnan hallintovaliokunta totesi kuitenkin hallituksen esityksestä antamassaan mietinnössä, että hallintoasian käsitteen määrittelemisen tarvetta vähentää se, että hallintolakia sovelletaan myös hallintotoimintaan. Edelleen valiokunta totesi, että hallinnon asiakkaiden näkökulmasta hallintoviranomaisten ja yksityisten julkista tehtävää hoitavien tahojen toiminta näyttäytyy viranomaistoimintana, jossa keskeistä asiakkaan oikeuksien ja oikeussuojan toteuttamiseksi ei ole tunnistaa hallintoasiaa, vaan kyetä varmistumaan siitä, täyttääkö asiaa tai hallintotoimia suorittava viranomainen tai muu taho velvoitteensa asianmukaisesti (HaVM 29/2002 vp, s. 5).

Yliopistolain 1 §:n nojalla yliopistot ovat julkisoikeudellisia yliopistoja tai säätiöyliopistoja.

Yliopistolakia koskevan hallituksen esityksen mukaan yliopistolailla yliopistoista on muodostettu valtio-oikeushenkilöstä itsenäisiä julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä eli julkisoikeudellisia laitoksia (HE 7/2009 vp, s. 31).

Yliopistolain 30 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan yliopistossa ja ylioppilaskunnassa sovelletaan hallintolakia niiden hoitaessa julkista hallintotehtävää.

Säännöksen perusteluissa (HE 7/2009 vp, s. 27) ei ole enemmälti määritelty, mitkä yliopiston tehtävistä ovat julkisia hallintotehtäviä. Eduskuntakäsittelyssäkään asiaa ei ole nimenomaisesti arvioitu. Perustuslakivaliokunta totesi kuitenkin arvioidessaan sivistysvaliokunnalle antamassaan lausunnossa yliopiston henkilöstön palvelussuhteen muotoa, että yksilön oikeusaseman kannalta merkityksellisiä ratkaisuja ovat ainakin

opiskelijavalinnasta päättäminen, opintosuoritusten arvostelu, tutkintotodistusten antaminen ja kurinpito (PeVL 11/2009 vp, s. 6). Sivistysvaliokunnan mietinnössäkään yliopistojen julkisia hallintotehtäviä ei ole enemmälti arvioitu (SiVM 5/2009 vp).

Oikeuskirjallisuudessa yliopiston julkisina hallintotehtävinä on pidetty muun muassa opetukseen ja tutkimukseen liittyvää päätöksentekoa, kuten opintosuoritusten arvostelua ja hyväksi lukemista sekä ainakin osittain myös tutkimuksen rahoitukseen liittyvää päätöksentekoa. Julkisen vallan käyttöä on katsottu sisältyvän opiskelijavalintaan, erilaisia lupia ja erivapauksia koskevaan päätöksentekoon, oikaisuhakemusten käsittelyyn, erilaisten johtosääntöjen ja määräysten antamiseen ja opiskelijoita koskevaan kurinpitoon (Mäenpää Olli: Yliopistolaki, 2009, s. 306–307).

Edelleen oikeuskirjallisuudessa todetaan olevan jossain määrin tulkinnanvaraista, sovelletaanko hallintolakia myös sellaiseen yliopiston hallinnolliseen toimintaan, jonka ensisijaisena tarkoituksena on tukea yliopiston julkisten hallintotehtävien hoitamista ja luoda sille edellytyksiä. Tällaisena yliopiston sisäisenä toimintana on pidetty erityisesti henkilöstö- ja taloushallintoa. Lähtökohdaksi on katsottu aiheelliseksi ottaa se, että tällainen yliopiston sisäinen hallintotoiminta ei ainakaan kokonaisuudessaan ja kategorisesti jää hallintolain soveltamisalan ulkopuolelle. Siltä osin kuin tällainen sisäinen hallintotoiminta liittyy kiinteästi julkisten hallintotehtävien hoitamiseen, myös hyvän hallinnon perusteet ja hallintolain menettelyperiaatteet tulevat siinä sovellettaviksi (emt., s. 307).

Edelleen oikeuskirjallisuudessa todetaan, että yliopiston henkilöstöhallintoon kuuluu muun muassa henkilöstön ottamista koskeva päätöksenteko. Tällaisia päätöksiä tehtäessä yliopisto ei varsinaisesti hoida julkista hallintotehtävää, vaan toimii lähinnä työnantajan asemassa. Hallintolain sijasta tällaiseen päätöksentekoon sovelletaankin ensisijaisesti muun muassa työsopimuslakia, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakia, henkilötietolakia ja lakia yksityisyyden suojasta työelämässä. Henkilöstön valintaan liittyvää päätöksentekoa ei ole pidetty varsinaisesti hallintoasian käsittelynä. Toisaalta on kuitenkin todettu, että henkilöstöhallinto liittyy kiinteästi yliopiston julkisten hallintotehtävien hoitamiseen. Oikeus asianmukaiseen menettelyyn ei siten menetä merkitystään yliopiston henkilöstöhallinnossa, vaikka siinä onkin ensisijaisesti kyse yksityisoikeudellisesta säännelystä toiminnasta. Perustuslain 21 §:n määrittelemän oikeuden toteuttamisen on katsottu voivan edellyttää muun muassa hallinnon oikeusperiaatteiden ja menettelyperiaatteiden noudattamista. Etenkin asianosaisen kuulemista ja päätösten riittävää perustelua on pidetty keskeisinä menettelyvaatimuksina myös henkilöstöhallinnossa (emt., s. 308–309).

3.1.3

Arviointi

Edellä kohdassa 3.1.2 todetun perusteella totean ensinnäkin, että kantelussa tarkoitettu yliopisto on hallintolain soveltamisalasäännöksessä tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos, jonka tohtorikoulutuspaikkojen täyttömenettelyyn voidaan – toisin kuin tiedekunta on selvityksessään katsonut – soveltaa ainakin perustuslain 21 §:stä juontuvia hallintolaissa lähemmin säädettyjä hyvän hallinnon perusteita, vaikka kyse onkin ollut rekrytoimisesta yksityisoikeudelliseen työsuhteeseen.

Yliopiston on siten kohdeltava tohtorikoulutuspaikkojen hakijoita tasapuolisesti ja käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin, minkä lisäksi yliopiston toimien on oltava puolueettomia, oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden ja suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Viimeksi mainitussa on kyse

luottamuksensuojasta. Edelleen yliopiston tohtorikoulutuspaikkoja koskeneella hakuilmoituksella ja sen julkaisemisella voidaan katsoa olleen yhteys hyvään hallintoon kuuluvan neuvontavelvoitteen täyttämiseen, koska työpaikkailmoitus on ohjannut hakijaa laittamaan työnhakua koskeneen asian vireille ja kiinnittämään huomiota valintamenettelyssä relevantteihin seikkoihin.

Esillä olevassa asiayhteydessä näistä lähtökohdista samoin kuin yleisestä asian asianmukaisen käsittelyn vaatimuksesta seuraa mielestäni, että tohtorikoulutuspaikkaa haettavaksi ilmoitettaessa hakuilmoituksessa olisi tullut ilmoittaa kaikki valinnassa merkitykselliset kriteerit eikä näitä kriteereitä hakuajan umpeuduttua olisi tullut muuttaa kesken valintaprosessin.

Hakuilmoituksesta ei kuitenkaan ole ollut luettavissa, että väitöskirjatyöhön jo käytetty aika tulisi olemaan yksi merkityksellinen valintakriteeri, vaan tämä kriteeri oli otettu käyttöön vasta hakuajan jälkeen valintoja suoritettaessa, minkä tiedekunta on selvityksessään myöntänyt.

Johtopäätökseni on, että tiedekunnan menettely ei tältä osin ole ollut hyvän hallinnon mukainen.

Mitä muutoin tulee valintakriteereiden soveltamiseen lopullisessa valinnassa, katson saamani selvityksen perusteella, ettei asiassa edellä todetusta huolimatta ole ilmennyt aihetta epäillä toimenpiteitäni edellyttävää lainvastaista menettelyä eikä velvollisuuden laiminlyöntiä.

3.2

Tietojen saaminen hakemusten pisteytyksestä

3.2.1

Oikeudellisen arvioinnin lähtökohdat

Yliopistolain 30 §:n 2 momentin mukaan yliopiston ja ylioppilaskunnan toiminnan julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen toiminnan julkisuudesta.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jäljempänä julkisuuslain) 14 §:ssä säädetään asiakirjan antamisesta päättämisestä. Pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, ja tiedon asiakirjan sisällöstä antaa saman pykälän 2 momentin mukaan se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on 3 momentin mukaan: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Tässä pykälässä tarkoitettu asia on 4 momentin mukaan käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta

asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisuuslain 18 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan viranomaisen tulee huolehtia siitä, että sen palveluksessa olevilla on tarvittava tieto käsiteltävien asiakirjojen julkisuudesta sekä tietojen antamisessa ja käsittelyssä noudatettavista menettelytavoista.

3.2.2

Arviointi

Kantelijoiden mukaan he olivat ”henkilökohtaisesti” pyytäneet saada omien hakemustensa pisteytystä, mihin heille oli ilmoitettu, että tätä tietoa ei voitu luovuttaa. Edelleen kantelijat kertoivat, että saatuaan yliopiston lakimieheltä pisteytyksen luovutusta puoltavan kannan ja vedottuaan julkisuuslakiin tiedekunnan koordinaattori oli suostunut ilmoittamaan hakemuksen pisteytyksen sekä alimman valituksi tulleen hakijan hakemuksen pistemäärän.

Tiedekunnan selvityksen mukaan terveystieteiden tiedekunnan tohtoriohjelmassa yhteisesti sovitun mukaisesti ja aikaisempien hakukierrosten käytännön mukaisesti haun tuloksista julkaistaan valitut ja varasijoille valitut. Kaikille hakijoille on kysyttäessä annettu tiedoksi heidän saamansa kokonaispisteet, alin valintaan riittänyt pistemäärä sekä muut valintapäätökseen vaikuttaneet seikat.

Totean ensinnäkin, että jos tietopyynnön ensivaiheessa käsittelevä henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyjä tietoja kokonaan tai osittain, hänen tulee perustella ratkaisunsa oikeudellinen peruste ja ne seikat, joiden vuoksi tietoja ei voida antaa. Nämä perustelut voidaan esittää puhelimitse asioivalle suullisesti. Tämän jälkeen tiedon pyytäjällä on oikeus saattaa tietopyyntö viranomaisen ratkaistavaksi eli tässä tapauksessa yliopistolla sen tahon päätettäväksi, jolle päätösvalta asiassa kuuluu. Tietojen pyytäjää, jonka pyyntö on evätty, tulee informoida tästä mahdollisuudesta. Asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä on myös tiedusteltava, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi.

Kantelussa ei ole nimenomaisesti mainittu, oliko tietoja alun perin pyydetty suullisesti vai kirjallisesti. Tällä seikalla on edellä selostetuin tavoin merkitystä julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaisten velvoitteiden näkökulmasta. Kantelussa on viitattu tietojen pyytämiseen ”henkilökohtaisesti”, mikä voisi viitata tietojen suulliseen pyytämiseen. Tiedekunnan selvityksessä taas ei ole enemmälti otettu kantaa väitteeseen siitä, että pyydettyjä tietoja ei olisi aluksi suostuttu antamaan.

Käytettävissäni olleen aineiston perusteella en voi yksilöidysti ottaa kantaa siihen, oliko tietojen antamismenettelyssä alun perin toimittu julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaisesti eli esimerkiksi annettu kantelijoille kyseisessä lainkohdassa edellytetty ohjaus, jonka sisältöön vaikuttaa osaksi se, millä tavoin tietoja oli pyydetty. Toisaalta en voi pitää poissuljettuna sitäkään, etteikö menettelyssä olisi voinut olla tältä osin jossakin suhteessa puutteita.

Tiedekunnan selvityksen perusteella kantelijoiden peräänkuuluttamat tiedot on yleensä ollut pyynnöstä tapana antaa. Kantelijat puolestaan ovat kertoneet sittemmin saaneensa pyytämänsä tiedot.

Näissä oloissa en katso aiheelliseksi ryhtyä asiaa enää enemmälti selvittämään. Kiinnitän kuitenkin yleisellä tasolla tiedekunnan huomiota siitä huolehtimiseen, että sen henkilöstöllä on

asianmukaiset tiedot tietopyyntöjen käsittelyssä noudatettavista julkisuuslain mukaisista menettelytavoista siten kuin julkisuuslain 18 §:n 1 momentin 5 kohta edellyttää.

3.3

Tohtorikoulutusohjelman työryhmään kuuluneiden professoreiden esteellisyys/esteettömyys

3.3.1

Oikeudellisen arvioinnin lähtökohdat

Yliopistolain 30 §:n 1 momentin mukaan yliopistossa ja ylioppilaskunnassa sovelletaan hallintolakia niiden hoitaessa julkista hallintotehtävää. Hallintolain esteellisyyssäännöksiä sovelletaan kuitenkin kaikessa yliopiston toiminnassa.

Hallintolain 27 §:n 1 momentin mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin mukaan virkamies on esteellinen: 1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen; 2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa; 3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen; 4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa; 5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa; 6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai 7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Saman pykälän 2 momentin mukaan läheisellä tarkoitetaan 1 momentissa: 1) virkamiehen puolisoa ja virkamiehen lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa ja virkamiehelle muuten erityisen läheistä henkilöä samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa; 2) virkamiehen vanhempien sisarusta sekä hänen puolisoaan, virkamiehen sisarusten lapsia ja virkamiehen entistä puolisoa; sekä 3) virkamiehen puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa sekä virkamiehen puolison sisarusten lapsia.

Läheisenä pidetään 3 momentin mukaan myös vastaavaa puolisuokulaista. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

3.3.2

Arviointi

Kantelun mukaan tohtorikoulutusohjelman työryhmässä oli ollut jäsenenä muun muassa kaksi professoria, jotka toimivat tutkimusryhmäjohtajina osalle tohtorikoulutuspaikkoja hakeneista sekä niille valituista hakijoista. Kantelussa epäiltiin, että nämä professorijäsenet olivat olleet esteellisiä toimimaan tässä tehtävässä, koska heidän johtamansa tutkimusryhmät saavat

suoraa taloudellista hyötyä päätöksestä. Esteellisiksi oli kantelun todettu kaksi työryhmän jäsentä, joiden läheiset olivat olleet koulutuspaikkoja hakeneiden joukossa.

Tiedekunnan selvityksen mukaan hakemuksia käsiteltäessä esteellisyydet oli huomioitu niin, että johtoryhmän jäsenet eivät olleet osallistuneet omien ohjattaviensa hakemusten käsittelyyn. Tohtoriohjelman johtaja ei ollut esteellisenä osallistunut kokoukseen, koska hänen poikansa oli ollut hakijana. Kun kokouksen aikana oli käynyt ilmi, että yksi hakija oli ollut jatko-opiskelijajäsenen avopuoliso, kyseinen jatko-opiskelijajäsen oli poistunut kokouksesta. Edelleen selvityksessä todetaan, että tutkimusryhmän johtajat ovat nuorempien tutkijoiden tulevia esimiehiä ja rekrytointiprosessissa on normaalia, että tuleva esimies osallistuu valintaprosessiin. Esteellisyyttä aiheuttavaksi ei ole katsottu sitä, että tutkimusryhmä saa työntekijän tiedekunnan ulkopuolisella rahoituksella yliopiston yhteisistä varoista.

Käytettävissäni olleen aineiston perusteella katson, ettei asiassa ole ilmennyt aihetta epäillä sellaista hallintolain 28 §:ssä tarkoitettua esteellisyyden aiheuttavaa sidonnaisuutta, jota ei olisi otettu asiaa käsiteltäessä asiaankuuluvalla tavalla huomioon. Tämän vuoksi kantelu ei tältä osin johda toimenpiteisiin.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.1.3 esittämäni käsityksen yliopiston terveystieteiden sen tietoon ja kiinnitän tiedekunnan huomiota siihen, mitä olen edellä kohdassa 3.2.2 todennut.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedekunnan dekaanille.